

Človek številka 13

Zaprli so me. Še zdaj ne vem, zakaj. Po vsej verjetnosti zaradi tistega obrazca, ki sem ga izpolnil. Zastavili so mi nekaj vprašanj. Kako se imenuje ta prst? Palec. Koliko ušes imate? Dvoje. Našteli so mi številke, ki sem si jih moral zapomniti. Ne maram jih, povsem brez vsebine so. Črke imam raje. Z njimi se da vsaj kaj povedati. Nato so me odvedli. Pričakoval sem obrazložitev.

Kaj pomeni to? sem vprašal, ko so

me zvezali na nogah in rokah. Molčali so. Kot vrečo so me natovorili na gare, v katere je bil vprežen konj. V usta so mi vtaknili robec, da ne bi kričal, tega jim ne bi bilo treba narediti, tudi zvezati me ne bi bilo treba, preveč sem bil presenečen, da bi jim pobegnili. Potem se ne spomnim ničesar več. Zbudil sem se v tej sobi. Morda se motim in je bilo to mnogo pozneje, mislim, da ni bil tako kratek presledek med obrazcem in možmi, ki so me odvedli. Kaj, če sem zaradi česa drugega tukaj? Dolgo je tega in občutek za čas se mi je spremenil. Tukaj časa tako ne potrebujem, samo živim. Ali pa sem že mrtev in je to pekel, raj? Škoda, da mi tisti možje niso nič povedali. Jih naj imenujem angele? Perutnic niso imeli, tudi rogov ne. Včasih jih preklinjam, ne zdaj, prej, včeraj ali kdaj. Ne morem se odvaditi teh izrazov; včeraj, pred letom. Na začetku sem mislil, da me bodo izpustili, zdaj ne verjamem več. Brez pomena bi bilo, kaj bi tudi tam, kjer sem bil prej? Ne bi več hotel ven. Spoprijaznil sem se s tem krajem. To mislim zato, ker so mi nastavili zvežček, da lahko pišem vanj. Zelo me je vznemiril. Bilo je prvič, da so kaj spremenili. Bil sem prepričan, da je past, vendar nisem nikjer našel dovolj tehtnega vzroka, ki bi me odvrnil od pisanja. Verjetno hočejo zvedeti, kako se počutim. Če jim napišem sporočilo, ki jim ne bo všeč, se bodo razjezili in me kaznovali. Kako? Zvežček bi moral biti tukaj že takrat, ko so me prignali (ta beseda ni prava). Da so ga pozabili, ne morem verjeti. Gotovo je, da je moral biti točno v tem trenutku na tleh pod posodo za hrano. Imajo poseben vozni red, v katerem je vse zapisano, zabeleženo s številkami in spravljeno v mape, ki so tudi označene s številkami, o tem ni dvoma. Kako so ga le spravili sem noter? Soba nima nobenih vrat. Samo dve odprtini sta v steni. So še druge stvari, ki jih ne razumem, svetloba npr. V sobi je ves čas svetlo, vendar ni nikjer videti luči ali

Norbert
Jaušovec

kakega drugega svetila. Ko bi imel večji kos blaga, bi se dalo preskusiti, od kod prihaja svetloba. Steno za steno bi zakril z njim, in ko bi se stemnilo, bi vedel, od kje prihaja. Nemogoče je narediti kaj takega. Nag sem in v sobi ni nobenega predmeta, ki bi bil dovolj velik, da bi zakril katero od sten. Sobo bom moral opisati! Če bom še naprej pisal brez sistema, jih bo jezilo.

Pravokotna je, šest korakov dolga in štiri široka. Lahko je tudi narobe, vendar jaz tega ne bi maral. Prepričan sem, da mora biti vsaka stvar bolj dolga kot široka. Na eni strani je nižja kot na drugi, a nikjer ne morem stati zravnano. Zato se tudi plazim po vseh štirih. Mnogo bolj udobno je, kot če bi hodil sključen. Na začetku so me še bolela kolena, zdaj sem se privadil, zrasla mi je debela plast kože, ki me varuje. Zidi, tla in strop so beli ali sivi. Na eni strani je pipa in pod njo je pritrjena posoda. Ko sem lačen, odprem pipo in v posodo mi nateče mlečna kaša z rižem. Če klečim, jo ravno dosežem z usti. To je zelo dobro, ker bi drugače moral vstajati, kar je zame velik napor. Skleda ni trdno pritrjena k steni. Da se nagniti na vse strani. Če sem zelo utrujen, se uležem podnjo in hrano kar zlijem v usta. Sploh je ta priprava nadvse praktična. Ko pojém, spet odprem pipo in vanjo priteče voda, tako jo očistim. Skozi odtočno cev, ki je pritrjena na spodnji strani in ima posebno ročko za odpiranje in zapiranje tesnila, pa zamazana voda odteče. Tudi potrebo opravljam vanjo. Nekaj časa sem se umival v njej, vendar me umivanje ne veseli več. Samo roke si še včasih umijem. Mnogo navad, ki sem jih nekoč skrbno gojil, sem že opustil. Tudi onaniranje sodi sem. Morda zaradi tega, ker bi se moral potem umiti. Slabo se počutim, ko končam, ogoljufanega, sicer tudi takrat, ko še nisem bil tukaj, nisem imel ženske, s katero bi to počel; onaniral sem, bilo je prijetneje takrat. Zelo sem že slaboten. V hrano mi dajejo kaj proti spolnemu nagonu. Prej bo držalo, da sem že povsem onemogel, še to pisanje mi ne gre od rok. Posiljuje me spanec. Ko pa hočem zaspati, ne morem. Prisiliti se hočem, da bi zaspal. Buden sem, vroče mi je in potim se. Valim se od ene stene k drugi. Zaspim lahko le na strani, in če imam glavo tik ob steni, da mi sapa udarja v lice. Ponavadi grem potem ponovno jest. S hrano res ne skoparijo. Nateče se je za polno kozico in zmerom je topla, kot da bi jo ravnokar skuhal. Moti me le, da mi dajejo samo to kašo. Tega sem se najteže navadil. Čez nekaj časa sem pozabil, kakšen okus imajo druge jedi, kakšna so drevesa, hiše, ostale so samo besede, tista slika v glavi je izginila. Tudi barve si ne predstavljam več. Siva, bela, črna. Sicer pa je možno, da sem daltonist, saj nisem nikoli šel k zdravniku, da bi me pregledal. Lahko da sem šel, pa sem pozabil kot večino reči. Mama, tudi zanjo ne vem nič določenega. Mlad sem še bil, ko so me odpeljali. Pisati sem že znal, pa tudi onaniral sem že. Mama je bila zelo ponosna name. Domnevam, da je bilo tako. Moj pomen v sobi ni tako majhen, kot bi si kdo mislil (kdo?). Ne jem samo in spim, tudi delam. V steni sta dve odprtini. Mislil sem, da sta neki vrsti lini, ki služita za opazovanje. Pogledal sem skoznju, pa nisem ničesar videl. Potem sem skozi njiju porinil roki in pričel tipati. Otikal sem okrogle in oglate predmete, ki so se pomikali mimo stene.

Zelo počasi so se premikali, a vendarle ... Nisem vedel, kaj vse to pomeni. Nihče mi ni ničesar nakazal. Ure in ure (spet te besede) sem držal roki skozi odprtini. Predmeti so se kar naprej premikali. Niso se zmenili zame. Čakal sem, da se bo nekaj spremenilo, da se bodo nehali premikati. Mislil sem, da mi bo kdo segel v roko. Ne vem, kako sem prišel na to. Nikjer ni obstajal vzrok, da bi kdo to storil. Neumno. Ko sploh nisem vedel, če je razen mene še kdo tukaj! Kljub temu sem molil roki ven. Zdaj ne vem, ali se je zgodilo po naključju ali sem se sam dokopal do take odločitve. Neverjetno se mi zdi, da sem česa takega sposoben. Prej bo držalo, da je bilo golo naključje. V roko sem vzel enega teh predmetov — bil je oglat (že to dokazuje, da nisem ničesar premislil, saj bi se drugače odločil za okrogel predmet, ki ima mnogo več prednosti pred oglatim, tako se npr. kotali) — in ga z vso močjo zalučal v stran. Upal sem, da bom slišal, kakšen pok ali tresk, ko bo padel na tla. Vrgel sem ga samo zato, da bi za trenutek zamotil tišino, ki me je obdajala. In potem se je zgodilo: nekdo mi je segel v roko in mi jo stisnil. Nisem mogel verjeti. Zakaj? Imel sem to kot veliko priznanje. Roka je bila neprijetno hladna, kot roka mrliča. Od kod ta primerjava? Ne spominjam se, da bi kdaj držal mrliča za roko. Kot obseden sem pričel plaziti po sobi. Od veselja sem naredil celo nekaj prevvalov. Hotel sem, da se vsa stvar ponovi. Vrgel sem še en oglat predmet. Čakal sem. Nič ni bilo. Vsak oglati predmet, ki je prišel mimo odprtine, sem vrgel na tla in potem čakal. Nič. Tako sem se utrudil, da predmetov, ki so bili skoraj brez teže, nisem več mogel dvigovati. Zleknil sem se k steni. Odločil sem se, da bom vso stvar premislil, ko se bom zbudil. Jasno mi je bilo, da je bila moja naloga, da med predmeti, ki so prišli mimo, izločim oglate. Zakaj bi mi sicer segli v roko? Se pravi, da sem moral narediti najprej napako, da me bo roka kaznovala, nato pa sem moral to napako popraviti in kot priznanje mi bodo ponovno stisnili roko. Kot se je izkazalo pozneje, sem izhajal iz povsem napačnega sklepa. Mislil sem namreč, da so me pohvalili, ker sem odvrget oglati predmet.

Seveda sem se takoj, ko sem se najedel, lotil načrta. Nihče me ni kaznoval. Poskusil sem vse možne kombinacije. Metal sem po enega okroglega in dva oglata, pa izmenično okroglega in nato oglatega itd. ... Nič se ni zgodilo. To me je zelo ujezilo. Kot obseden sem začel mahati sem in tja. Brez reda sem metal predmete na tla. Ko sem že skoraj povsem obupal, je roka spet stisnila mojo. Nisem razumel. Dolgo sem premišljeval in potem se mi je vsa stvar razjasnila. Sploh ni bilo važno, kakšne predmete sem metal s traku, važno je bilo le njihovo število. Koj ko mi je bilo to znano, sem začel brez počitka metati predmete. Tako sem se utrudil, da sem zaspal pred steno, še rok nisem utegnil potegniti v sobo. Ko sem se ponovno zbudil, so bile povsem trde. Mnogo časa sem zgubil, da sem vanje spravil nekaj krvi. Uvidel sem, da je tako delanje do onemoglosti brez pomena. Zgubil sem več časa z masažo, kot pa sem lahko delal, in tudi utrudil sem se hitreje. Na mojo odločitev, da bom delal krajši čas, je tudi vplivalo to, da me ni nihče pohvalil. Spoznal sem, da so normo višali od

vsake pohvale. Samo še enkrat so mi segli v roko. Da tega ne bi pozabil, sem z riževo kašo zapisal na tla križ. Zbledel je že. Zdaj skoraj sploh ne delam več. Morebiti sem se tudi postaral. Ni videti, roke so mi še zmeraj zdijo mlade. Moral bi videti obraz. Nobenega ogledala ni, to je škoda. Na obrazu se najbolj pozna starost. Po tem, kako hitro se utrudim, bi moral biti že prek šestdeset, tako star kot moj stari oče. Zdi se mi, da so zanj pravili, da jih ima šestdeset in ni za nobeno rabo več. Zvežček so mi dali v zamenjavo. Kot dodatno delo mi ga niso dali. Ko še one predmete komaj premikam. Kakšni so le? Lahki in gladki so. Zelo sem se trudil, da bi jih videl, pa mi ni uspelo. Na luknjah, ki sta v steni, sta pritrjena dva rokavnika. Poskusil sem ju odtrgati, ni šlo. Videti je, kot da bi rasla iz stene. Seveda nisem uporabil vse sile, samo majhno špranjo sem hotel narediti med zid in rokavnika. Če sta priraščena k steni, bi lahko uničil vso sobo, ko bi enega odtrgal. Na drugi strani prosto visita v zraku, toda v rob je vpeljana elastika, ki mi reže globoke brazde v zapestje. Med njima in mojima rokama ni niti majhne odprtine, skozi katero bi lahko pošpegal. Poskusil sem ju tudi potegniti v sobo, raztegnil bi elastiko, napel rokavnika in pogledal skozi. Ni se dalo. Na zunanji strani morata biti pritrjena. To me je zelo presenetilo. Če delam, lahko gibam roki v vseh smereh in me ne ovirata. Celo pomagata mi. Ko sem truden, me prisilita, da še naprej opravljam delo; kar sama premikata roki, jaz moram samo zagrabit predmet, nato primakneta roko k steni in jo zelo hitro odmakneta, jaz pa spustim predmet, da pade po tleh. Hotel sem ju prelisičiti. Oblekel sem si ju in začel delati, nato sem pa v trenutku, ko sem premaknil roko k steni, hotel s predmetom vred potegniti rokavnika v sobo. Uprla sta se. Vlekel sem in vlekel, zapestja nisem spravil noter. Pomagal sem si tudi z nogami, bila sta močnejša. Hotel sem ju kaznovati. Nekaj dni sem opustil delo. Mislil sem, da se bosta spametovala in vdala. Čez nekaj časa sem ves postopek ponovil, ponovno zaman. Zelo sem se ujezil. Ne bom več delal, sem si dejal. Nič mi ne morejo. Spomnil sem se, da mi lahko zmanjšajo količino hrane in me tako prisilijo k delu; da mi je sploh ne bi dali, sem dvomil. Bil sem zelo vztrajen, a oni tudi. Hrano so mi še kar naprej dajali, vendar sem se jaz zmeraj bolj bal, da mi bodo zmanjšali obroke. Gotovo so predvidevali, kako dolgo me bodo pustili na miru. Ko bom dosegel ta čas, ki so mi ga postavili, jih lahko tako ujezim, da mi sploh ničesar ne dajo. Strah v meni je bil tako močan, da sem ponovno pričel delati. Čudno, da me je zanimalo, kaj sem delal. Če bi tudi vedel, da premikam škatle, si ne bi zboljšal položaja.

Zgodilo se je. Nekaj nenavadnega. Moral sem zaspiti ali kaj. Obe luknji v zidu sta izginili. Ni ju več. Stena je cela, preiskal sem jo in nisem našel niti najmanjšega sledu odprtin. Pred nosom so mi jo zamenjali. Če sem spal, sem bil obrnjen z obrazom k steni, dotikal sem se je (z nosom). Nekaj nepojmljivega, zelo sem razburjen. Vse bi moral preiskati, pa nimam moči za to. Kaj če so odstranili tudi posodo za hrano? Ne. Zakaj ravno odprtini? Nisem hotel verjeti, da ju ni več, razbijal sem po steni, z zobmi sem hotel izgristi luknjo. Do krvi sem se oddrgnil, stena ni pokazala nobenih posledic. Sovražim jo. Umoril bi jo, ko ne bi bila že mrtva. Nemočen sem. Rokavniki

in tisti predmeti so bili moji prijatelji, živeli so z menoj. Skregali smo se, a potem smo bili spet dobri. Ne smem se zvesti, to lahko pomeni konec. Česa? Vso stvar bi moral analizirati.

1. Zakaj so odstranili odprtini?

Prej, ko sta še bili, sem moral delati, se pravi, da zdaj, ko ju ni več, mi ni treba delati.

2. Zakaj mi ni treba delati?

Prestar sem že. Premalo sem delal zadnji čas. Čepel sem samo pri pisanju. To ne bo držalo, ker so mi zvežček sami nastavili. Kaj, če so me povišali? Moje delo je zdaj pisanje. Preveč sem sposoben, da bi samo premikal predmete. Ne. Ko bi to držalo, potem bi takoj, ko so nastavili svinčnik in liste, odstranili luknji. Takrat me to sploh ne bi skrbelo. Jasno bi mi bilo, da imam novo nalogo. Zdaj je drugače, zmedli so me, in če upajo, da bom tako laže pisal, so se zmotili. Tako spreten sem že bil pri tem delu. Tudi če sem delal krajši čas, sem zmetal več predmetov ko prej. Nemogoče. Preveč se hvalim. Trak se je ves čas pomikal enako hitro. Lahko bi bil segel naprej po traku in metal predmete, ki so bili oddaljeni za pol metra bolj levo (trak se je pomikal od leve proti desni), pa tudi s tem ne bi nič pridobil, ker bi moral spet čakati, da bi se mi predmeti primaknili. Urnost tu sploh ni imela pomena. Nikoli več me niso pohvalili. Kaj, če je takšno pravilo? Vsakega pohvalijo trikrat. Je še kdo razen mene tukaj? Človek, morda samo človekova roka.

Še enkrat sem vse pregledal. Mislil sem, da sem se zmotil in sta luknji na drugi strani sobe. Tudi jedel sem, preden sem se lotil pisanja. Ni mi teknilo. Prvič, da sem polovico hrane spustil po odtočni cevi. Zdaj ni več dvoma, luknji sta izginili in zanju ni nadomestila. Gotovo, da se bom tudi tega s časom privadil. Skrbi me le, kaj bom počel ves ta čas, ki sem ga prej zabil pred steno. Tudi spati ne bom več mogel toliko kot prej. Našel si bom drugo delo. Nimam možnosti, da bi delal kaj drugega. V sobi sem zdaj samo jaz, svinčnik in papir. Ko bi vsaj imel obleke, bi jih raztrgal in spet sestavil. Raztrgane kose bi zvezal med seboj. To bi lahko naredil tudi z zvežčkom. Ni niti tako neumno. To, kar sem do sedaj napisal, bi raztrgal in potem spet sestavil. To ni nobeno nadomestilo. Zaman je, da se tako napenjam, ničesar ne bom našel. Ko bi bil še mlajši . . . potem bi se lahko pregrizel skozi steno, vendar so moji zobje prešibki, potrl bi jih . . . Kaj je to?

Iz stropa je zrasla palica. Na začetku je bila čisto majhna (opazoval sem njen razvoj). Na tleh se je nabralo nekaj snovi, ki jo je zdrobila iz stropa. Napihnila se je. Za roko dolga palica je molela iz stropa, ki se je počasi ukrivljala. To je počela z veliko težavo. Nekajkrat ji je celo spodletelo. Prišla je že skoraj do polovice svoje dolžine, nato je omahnila v prejšnjo lego. Mirovala je, kot bi si hotela oddahniti, nato se je znova začela ukrivljati. Zelo vztrajna stvarca. Z drugim koncem se je zarila nazaj v zid, zdaj je videti kot obroček. Zelo pazljiv moram biti, da mi ne bodo ušle druge spremembe v sobi. Z roko sem se obesil nanj; vzdržal je. Lahek sem, saj obroček ni videti močan, res, da sem se s koleno dotikal tal, a vseno . . . Ves ta čas, ko sem bil tukaj, se ni zgodilo nič, zdaj pa toliko stvari naenkrat.

Kaj, če pripravljajo zame novo delo. Če je tako, potem bi imel zvezček tudi svoj delež pri tem. To se zelo slabo ujema. Škoda je, da je soba tako nizka, ko bi bila vsaj za meter višja, pa bi se lahko obesil na obroč in tako nekaj časa visel. Kako bi mi to prišlo. Lahko bi tudi tekmoval, kako dolgo zdržim v takem položaju. Res, da bi tudi zdaj lahko to počel, samo noge bi moral imeti skrčene. Ni isto. Gubal bi se. Vse te novosti morajo imeti neki vzrok. Do zdaj so vse do natankosti preračunali. Če pomislim samo skledo za hrano, kako sem se čudil, da je pritrjena tako nizko pri tleh, in potem se je izkazalo, kako pametno je, da ni više. Že mnogo prej so vedeli, da se bom plazil po tleh. Gotovo obstaja tudi povezava med zamejnjo steno in obročkom na stropu. Če izhajam iz zame najbolj neugodne predpostavke, da so zadelali luknje, ker nisem dosegel norme. Bi mi morali dati novo delo ali bi me pa odstranili od tod. S tem obročkom so mi torej naprtli kakšno novo nalogo in sam bom moral najti, kaj je to, saj mi tudi pri predmetih ni nihče povedal, kaj in kako. Zdi se mi, da je obroček edino pripravljen za obešanje. Če se obesim nanj, lahko naredim kako delo, dvignem predmet, ki je na drugi strani. S svinčnikom sem zaznamoval, do kod moli iz stene, nato sem se ga oprijel z eno roko, v drugo sem vzel svinčnik, noge sem potegnil k obrazu, tako da sem obvisel v zraku. S svinčnikom sem zaznamoval, do kod sem ga lahko potegnil iz stene. Skoraj nič. Nastali sta sicer dve črti, vendar sta bili videti kot ena debelejša. Zdi se, da ga sploh nič nisem izvlekel. Vseeno bom nadaljeval. Moram jim pokazati dobro voljo; kaj, če mi za pohvalo odprejo luknji, eno? Zelo naporno je to, komaj desetkrat sem se uspel obdržati, ko sem poskusil enajstič, je bila roka že tako izmučena, da se mi je spodrsnila in sem padel na kolena. Ne morem verjeti, da je moja naloga obešanje. Mnogo težja je kot premikanje predmetov. Ko bi imel kos vrvi, bi se lahko privezal na obroč, potem bi dlje časa vzdržal. Težavno bi le bilo ponovno priti dol. Zdaj to nima pomena, ker nimam vrvi. Našel bi izhod, ko bi jo imel. Dva kosa bi potreboval, z enim bi si zvezal roke, z drugim pa noge, da se ne bi dotikal tal. Takrat, ko sem začel metati predmete, so me pohvalili, tudi zdaj bi mi lahko kako pokazali, da sem na pravi poti. Vsiljuje se mi misel, če le nisem odveč. Zdaj sem skoraj brez koristi. Plazim se po podu in žrem kašo. Če mislijo, da sem odpovedal pri prejšnjem delu, mi tudi tega težjega ne bi dali. Ko bi jim kako lahko sporočil, da sem pripravljen zgrabiti za vse. Ta zvezček bi bil edina možnost. Upal sem, da ga bo kdo prebral. Liste sem zlepil s kašo, da bi vedel, če ga je kdo prelistal, nihče ga ni. Se pravi, da se poleg vsega vrine še eno vprašanje, zakaj je zvezek tukaj? Samo domnevam lahko, da je neke vrste nagrada ali pohvala za to, kar sem naredil. Kaj pa luknje? Tudi to se ujema, nisem jim več potreben.

Prinesli so mi vrv. Dve vrvi, tako, kot sem si želel. To, prinesli, ne drži, bili sta v sobi in konec. Takoj sem se hotel obesiti na obroč. Zvezal sem si noge, golenico sem trdno privezal k stegnu. Klečal sem pod obročem, na katerega sem prej pritrdil vrv z zanko. Nato sem se z drugo roko dvignil in v zanko porinil roko, ko sem se spustil, sem bil zelo razočaran, s koleni sem se še zmeraj dotikal tal. Uvidel sem, da bi moral biti privezan pri

komolcu, komaj takrat bi obvisel v zraku. Roko sem do komolca poskusil potisniti skozi obroč, bil je preozek. Vznemirilo me je. Zdaj ni več skrivnosti zame. Vem, da nisem več za nobeno rabo. Samo moje truplo bo še koristno, ker bo oteževalo obroč. Moj položaj je dokaj ugoden, če ga primerjam z drugimi mrtveci, ki so skoraj povsem nekoristni tam spodaj. Prostor zavzemajo. Nisem še mrtev, sicer mi tega ne bi bilo treba tako poudariti, ker mrtveci ponavadi ne pišejo. Vendar ne manjka več mnogo, še list. Prej ko napolnim zadnji list, se pač ne mislim obesiti. Rad bi vedel, da nisem ničesar zanemaril. Tudi sobo sem hotel nekoliko spraviti v red, pa ni bilo kaj, kar bi se dalo popraviti. Vse je v redu. Nekoliko težav mi je delalo vprašanje, kako se naj obesim, če vrv ne bo predolga itd. . . Zdaj ni več ovir. Vrv sem skrajšal, tako da sem jo nekajkrat ovil okoli obroča, samo zanka še moli prek. Z eno roko se bom oprijel obročka, z drugo bom pa pomagal glavi skozi zanko, nato se bom spustil. Vrat se mi bo sicer nekoliko nategnil, to me ne bo oviralo. Škoda je, da ne bom videl, ali sem ravnal pravilno.

Mart
Ogen

Petnajst stoletij japonske lirike

Nobena literatura ne nastaja v praznini. Nobena poezija se ne napiše sama. Na njene ustvarjalce vpliva vrsta okoliščin: ob notranjih vzgibih predvsem sile in razmere časa, v katerem živi, pa tudi pritiski preteklosti. Da bi lahko do potankosti razumeli nastanek in razvoj japonske besedne umetnosti, še posebej lirike, bi bilo potrebno čim bolj temeljito poznati japonsko zgodovino, značilnosti dežele same, izvor njenih prebivalcev, versko in filozofsko miselnost Japoncev, kakor se je ta razvijala, preoblikovala in vplivala na nazore ljudi, pa naj so pripadali tej ali oni kasti, naj so bili visoko izobraženi ali neuki ljudje, bolj naklonjeni vojni ali miru. Potrebna bi bila poglobljena psihološka, družboslovna, ekonomska študija, če naj bi prodrli v samo bistvo vzrokov, ki so narekovali nastanek takšne literature, kakršno je poznala Japonska v stoletjih, ki so minila od prvih zapisov do ustvarjanja danes živečih pisateljev. Žal se bo moral pričujoči zapis omejiti na skromen oris zgodovine Japonske in njene književnosti, v upanju, da je nekaj dejstev, ki jih tu ne bo mogoče naštet ali razčleniti, bralcem že znanih, v upanju, da se bodo vrednote japonske poezije uveljavile kljub tako skopemu spremnemu besedilu in plitvosti prevodov, ki drugačni ne morejo biti, saj je mogoče ob prenosu pomenskih in formalnih vrednot japonske lirike predstaviti v našem jeziku le eno njenih plasti, kar bo na ustreznem mestu še razloženo.

Prvobitni naseljenci otokov, iz katerih je sestavljena Japonska, so bili ljudje, katerih pravi izvor in jezik še do danes nista popolnoma raziskana. Po mnenju nekaterih antropologov naj bi pripadali kavkazoidnim ljudstvom, po mnenju drugih pa avstraloidnemu. To pomeni, da so bili prvotni prebivalci danes japonskih otokov ali bele ali pa črne rase. Potomci tega staro-